

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2025/615)**Hemställan till regeringen om ändring i alkohollag
(2010:1622)**

Framställan från socialnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Stockholms stad hemställer om ändring i alkohollag (2010:1622) i enlighet med bilaga till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne**Sammanfattning av ärendet**

Stockholms stad har sedan många år en praxis att bevilja serveringstillstånd till serveringsställen med sittplatser enbart utomhus. Detta under förutsättning att det finns ett fullt utrustat kök och att övriga lagkrav är uppfyllda. Det kan gälla exempelvis säsongsbetonade serveringar som vissa takbarer, boulebarer, minigolfbarer eller trädgårdsserveringar. Efter en dom från kammarrätten i Göteborg, dom 2024-04-03 mål nr 7347-23, begränsas nu möjligheten att bevilja sådana serveringstillstånd, om serveringsställena saknar sittplatser inomhus (serveringslokal).

Domen innebär att staden numera nekar denna typen av serveringar. Serveringar av detta slag är ett uppskattat inslag i stadsmiljön och bidrar till en levande stad. Risken för alkoholpolitiska olägenheter är vidare låg. Staden vill undanröja onödiga hinder för näringsidkare att bedriva sin verksamhet och vill därför se en ändring i alkohollagen som möjliggör denna typ av servering.

Socialnämnden föreslår därför att kommunfullmäktige hemställer till regeringen att föreslå en mindre ändring i alkohollagen enligt bilaga.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ställer sig bakom hemställan.

Föredragande borgarrådets synpunkter

I Kammarrättens dom tolkas det som att en förutsättning för att bevilja stadigvarande serveringstillstånd är att det i anslutning till köket finns avsedd plats inomhus där alkoholservering kan ske.

För de flesta av Sveriges kommuner innebär det ingen förändring då de sedan tidigare gjort en sådan tolkning av lagen. Men, för Stockholm innebär förtydligandet att vår tidigare hantering av Stockholms stads uteserveringar inte längre är förenlig med alkohollagen. Detta innebär således att man inte längre kan bevilja tillstånd för uteservering utan en inomhuslokal.

Många av dessa uteserveringar är små och innebär ingen alkoholpolitisk oangelägenhet för Stockholm. De är ett trevligt inslag i staden och vi önskar att regeringen får till en ändring i alkohollagen för att staden fortsatt ska kunna bevilja dessa tillstånd.

Mot bakgrund av de oönskade konsekvenser den nya praxisen får för vissa näringsidkare och typer av serveringsställen hemställer Stockholms stad att regeringen föreslår en ändring lydelsen i alkohollagen. Detta kommer att möjliggöra för verksamhetsutövare att bedriva renodlad uteserveringsverksamhet.

Bilaga

Bilaga - Hemställan till regeringen, ändring i alkohollagen, dnr KS 2025/615-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. att delvis godkänna förslaget till beslut
2. att Stockholms stad ska driva frågan juridiskt innan tillstånd dras in,
3. att staden i sin hemställan även lyfter behovet av att skapa en förenklad tillståndprocess för alkoholservering i samband med träffpunktsverksamhet för äldre personer, samt
4. att därutöver anföra följande:

En modern alkohollagstiftningen är viktig för att Stockholm ska kunna fungera som levande stad och det är bra med ett förtydligande i lagstiftningen. Men det är en långdragen process att ändra alkohollagstiftningen. Vi motsätter oss att beslutet från kammarrätten i Göteborg påverkar Stockholms stads praxis för att ge alkoholtillstånd.

Den förändring som nu görs är ett stort ingrepp i Stockholms uteliv och riskerar att allvarligt drabba företagare i staden lagom till sommarsäsongen. Vi uppmuntrar därför den styrande majoriteten att säkerställa att socialförvaltningen fortsätter bevilja alkoholtillstånd på samma sätt som tidigare och avvakta förändringar tills att Stockholms stads praxis eventuellt prövas i domstol. Att lägga över ansvaret på företagare att överklaga ett avslag är vare sig politiskt ledarskap eller att stå på stockholmarnas sida.

Även om det är oklart ifall detta behövs ställer vi oss positiva till att hemställa om ett förtydligande av alkohollagstiftningen. Detta så att frågetecken i lagstiftningen rätas ut för att skapa en mer harmoniserad tillståndprocess i landet. Vi föreslår att det i hemställan läggs till en förfrågan om att förtydliga tillåtandet av alkoholhaltiga drycker på platser såsom träffpunkter för äldre, möjliggöra för satellitserveringar och ett avskaffat matkrav. Stockholm och Sverige behöver en modernare alkohollagstiftning för stadslivets och tillväxtens skull.

Att vänsterstyret inte lyckats lösa ut frågan för Stockholms äldre är undermåligt men då kanske ett förtydligande i lagstiftningen kan bidra till detta. Vi anser dock inte att detta betyder att vi ska avvakta en förändring av lagstiftningen, utan utgår ifrån att Socialdemokraterna och dess samarbetspartier kommer att hitta en temporär lösning tills lagen är ändrad.

När Socialdemokraterna i både detta och gällande gårdsförsäljning väljer att vara mycket restriktiva är oroväckande för både Stockholms konkurrenskraft men också för Stockholms framtid som nöjesstad.

Slutligen vill vi påpeka att kommuner i dag redan tillämpar alkohollagens bestämmelser om så kallade satellitserveringar på olika sätt, utan att detta tycks leda till sanktioner från tillsynsmyndigheter. Det talar ytterligare för att det finns utrymme för Stockholm att fortsatt bevilja tillstånd till fristående uteserveringar, i avvaktan på en nationell översyn.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 18 juni 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Kristdemokraterna beklagar den situation som har uppstått till följd av Kammarrätten i Göteborgs tolkning av begreppet serveringslokal i alkohollagen, som riskerar att få stora konsekvenser för Stockholms uteliv och restaurangbransch. Serveringstillstånd bör även framgent kunna beviljas till serveringsställen med sittplatser enbart utomhus. Vi förutsätter att socialförvaltningen nu ser över vilka möjligheter staden har att avhjälpa situationen, i stället för att nöja sig med att passa bollen till regeringen. Exempelvis bör staden ändra sina riktlinjer för tillfälliga serveringstillstånd, som har krav på kök men inte på lokal, som i dag bara ges för högst 30 dagar. Andra kommuner är mer generösa med dessa och exempelvis Norrköping ger tillfälliga serveringstillstånd säsongvis på upp till 12 veckor.

Staden bör även driva frågan juridiskt och se till att stadens praxis för serveringstillstånd får en egen prövning i domstol. Givet de olika förutsättningarna i Karlstad och Stockholm är det inte självklart att den rättsliga bedömningen blir densamma. Bara om det behövs efter att staden har prövat de alternativ som finns inom egen rådighet bör det bli det aktuellt att hemställa hos regeringen om en ändring av alkohollagen.

Kristdemokraterna vill också lyfta att en eventuell hemställan om ändring av alkohollagen bör omfatta frågan om serveringstillstånd för träffpunkter för äldre, i syfte att de seniorer som så önskar ska kunna serveras ett glas öl eller vin under samkväm vid kommunala träffpunkter. Det är en fråga om att Stockholm ska vara en attraktiv stad att åldras i. Det är orimligt att människor omyndigförklaras bara för att de har blivit äldre. Precis som att det ska vara möjligt att servera alkohol på äldreboenden, bör det vara möjligt vid seniorträffar.

Ärendet

I ett kammarrättsavgörande (Kammarrätten i Göteborg, dom 2024-04-03 mål nr 7347-23), bedömdes serveringslokal i 8 kap. 15 § alkohollagen inte kunna tolkas på annat sätt än att förutsättning för stadigvarande serveringstillstånd är att det i anslutning till köket finns avsedd plats inomhus där alkoholservering kan ske.

Kammarrättens dom innebär ett förtydligande på så sätt att den tidigare hanteringen av vissa uteserveringar inte längre är förenliga med alkohollagen. Staden har varit i kontakt med branschorganisationen Visita med anledning av kammarrättens dom och om den förändring i bedömningen av uteserveringar som domen innebär för staden. En förutsättning för att ytterligare praxis ska kunna utvecklas är att företag, trots vetskapen om domen, ansöker om serveringstillstånd och därefter överklagar avslagsbeslutet och driver process i domstol. En ansökan om serveringstillstånd är avgiftsbelagd. Därutöver är många verksamhetsutövare av utomhusverksamheter beroende av säsong att de i dagsläget menar att de istället väljer att bygga om för att efterfölja kammarrättens dom och därmed kunna beviljas serveringstillstånd.

Socialnämnden önskar förtydligande från lagstiftaren genom att hemställa till regeringen om lagändring i alkohollagen så att begreppet alkohollagens begrepp ”serveringslokal” i 8 kap. 15 § alkohollagen byts ut mot ”serveringsutrymme”. På så sätt kan de verksamheter som uteslutande bedrivs utomhus beviljas stadigvarande serveringstillstånd om övriga högt uppställda krav för verksamheten uppfylls.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2025 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till hemställan om ändring i alkohollagen.
2. Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (M), Jan Jönsson (L) och Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Maurice Forslund (KD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till hemställan om ändring i alkohollagen och att socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig bakom socialnämndens hemställan till regeringen om ändring i alkohollagen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige att godkänna *Socialnämndens förslag på hemställan till regeringen om ändring i alkohollagen* i enlighet med bilaga 1.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (M), Jan Jönsson (L) och Kristin Jacobsson (C)

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att Stockholms stad ska driva frågan juridiskt innan tillstånd dras in,
3. att staden i sin hemställan även lyfter behovet av att skapa en förenklad tillståndprocess för alkoholservering i samband med träffpunktsverksamhet för äldre personer, samt
4. att därutöver anföra följande:

En modern alkohollagstiftningen är viktig för att Stockholm ska kunna fungera som levande stad och det är bra med ett förtydligande i lagstiftningen. Men det är en långdragen process att ändra alkohollagstiftningen. Vi motsätter oss att beslutet från kammarrätten i Göteborg påverkar Stockholms stads praxis för att ge alkoholtillstånd.

Den förändring som nu görs är ett stort ingrepp i Stockholms uteliv och riskerar att allvarligt drabba företagare i staden lagom till sommarsäsongen. Vi uppmuntrar därför den styrande majoriteten att säkerställa att socialförvaltningen fortsätter bevilja alkoholtillstånd på samma sätt som tidigare och avvakta förändringar tills att Stockholms stads praxis eventuellt prövas i domstol. Att lägga över ansvaret på företagare att överklaga ett avslag är vare sig politiskt ledarskap eller att stå på stockholmarnas sida.

Även om det är oklart ifall detta behövs ställer vi oss positiva till att hemställa om ett förtydligande av alkohollagstiftningen. Detta så att frågetecken i lagstiftningen rätas ut för att skapa en mer harmoniserad tillståndprocess i landet. Vi föreslår att det i hemställan läggs till en förfrågan om att förtydliga tillståndet av alkoholhaltiga drycker på platser såsom träffpunkter för äldre.

Att det politiska styret inte lyckats lösa ut frågan för Stockholms äldre är undermåligt men då kanske ett förtydligande i lagstiftningen kan bidra till detta. Vi anser dock inte att detta betyder att vi ska avvakta en förändring av lagstiftningen, utan utgår ifrån att Socialdemokraterna och dess samarbetspartier kommer att hitta en temporär lösning tills lagen är ändrad.

När Socialdemokraterna i både detta och gällande gårdsförsäljning väljer att vara mycket restriktiva är oroväckande för både Stockholms konkurrenskraft men också för Stockholms framtid som nöjesstad.

Slutligen vill vi påpeka att kommuner i dag redan tillämpar alkohollagens bestämmelser om så kallade satellitserveringar på olika sätt, utan att detta tycks leda

till sanktioner från tillsynsmyndigheter. Det talar ytterligare för att det finns utrymme för Stockholm att fortsatt bevilja tillstånd till fristående uteserveringar, i avvaktan på en nationell översyn.

Ersättaryttrande av Maurice Forslund (KD)

Kristdemokraterna beklagar den situation som har uppstått till följd av Kammarrätten i Göteborgs tolkning av begreppet serveringslokal i alkohollagen, som riskerar att få stora konsekvenser för Stockholms uteliv och restaurangbransch. Serveringstillstånd bör även framgent kunna beviljas till serveringsställen med sittplatser enbart utomhus. Vi förutsätter att socialförvaltningen nu ser över vilka möjligheter staden har att avhjälpa situationen, i stället för att nöja sig med att passa bollen till regeringen. Exempelvis bör staden ändra sina riktlinjer för tillfälliga serveringstillstånd, som har krav på kök men inte på lokal, som i dag bara ges för högst 30 dagar. Andra kommuner är mer generösa med dessa och exempelvis Norrköping ger tillfälliga serveringstillstånd säsongsvis på upp till 12 veckor. Staden bör även driva frågan juridiskt och se till att stadens praxis för serveringstillstånd får en egen prövning i domstol. Givet de olika förutsättningarna i Karlstad och Stockholm är det inte självklart att den rättsliga bedömningen blir densamma. Bara om det behövs efter att staden har prövat de alternativ som finns inom egen rådighet bör det bli det aktuellt att hemställa hos regeringen om en ändring av alkohollagen.

Kristdemokraterna vill också lyfta att en eventuell hemställan om ändring av alkohollagen bör omfatta frågan om serveringstillstånd för träffpunkter för äldre, i syfte att de seniorer som så önskar ska kunna serveras ett glas öl eller vin under samkväm vid kommunala träffpunkter. Tillämpningen av alkohollagen har gjort att seniorer inte längre kan serveras alkohol vid träffar, eftersom träffpunkterna inte har möjlighet att uppfylla en rad krav som förutsätts för serveringstillstånd. Det är orimligt att människor omyndigförklaras bara för att de har blivit äldre. Precis som att det ska vara möjligt att servera alkohol på äldreboenden, bör det vara möjligt vid seniorträffar.